02 Fiilimsilere Başlıyorum

Fiil kök veya gövdelerine getirilen birtakım eklerle türetilen; cümle içinde isim, sıfat ve zarf olarak kullanılabilen sözcüklere "fiilimsi" denir.

 + Fiilimsi ekleri = Fiilimsili sözcük

Fiilimsiler üçe ayrılır:

1. İsim-Fiiller/Ad-Eylemler
2. Sıfat-Fiiller/Ortaç
3. Zarf-Fiiller/Bağ-Fiil/Ulaç

Fiilimsilerin Özellikleri

1. Fiil anlamı taşır fakat fiiller gibi çekimlenmezler. Dolayısıyla kip ve kişi eki almazlar.

Okuldan sonra top oynamaya gidelim.
Fiilimsi eki

2. Fiilimsi ekleri yapım ekidir.

atmak → at(fiil kök) + mak(yapım eki)
Fiilimsi

3. Fiilimsiler, cümlede ek fiil alarak yüklem olabilir.

Bizi başarıya ulaştıran tek şey, çalışmaktır.
Fiilimsi eki — Ek fiil

4. Fiilimsiler, temel cümle içinde yan cümle oluşturabilir.

Koşarak yanıma geldi.
Yan cümle — Temel cümle

5. Fiilimsilerin olumsuzları yapılabilir.

Kitap okumayan öğrenciler başarılı olamaz.
Olumsuzluk eki

1) İsim-Fiiller (Ad-Eylemler)

Eylemlerden "-ma, -mak, -iş" ekleriyle türetilip isim görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Örnek

- Artık erken yatmaya karar verdim.
- O geziye gitmeyi ben de çok istedim.
- Gidişine çok üzüldüm.
- Her akşam yürüyüşe çıkıyoruz.
- Böyle boşuna beklemek çok sıkıcı.
- Öğrenmekten vazgeçer mi insan?

» İsim fiiller isimlere gelen çekim eklerini(hal ekleri, iyelik ekleri, çoğul ekleri, tamlayan ekleri) de alabilirler.

Örnek

- Kovanın dolmasını bekliyorum.

dol- ma -s ı -n ı
İsim fiil eki — İyelik eki — Belirtme hal eki

s,n: Kaynaştırma harfleridir.

- Kitap okuyuşunu beğendim.

oku-y- uş- u- n u
Belirtme hal eki — İsim-fiil eki — İyelik hal eki

n, y: Kaynaştırma harfidir.

- Bütün gün koşturmaktan yoruldum.

koş- tur - mak - tan
Ayrılma hal eki — Yapım eki — İsim-fiil eki

Bazı eylemler isim-fiil eklerini alıp kalıplaşarak bir varlığın adı olurlar ve fiilimsi özelliğini yitirirler.

Örnek

Geçen gün yediğimiz dondurma çok güzeldi.	
Aldığım çakmak çalışmıyor.	
Bakkalda hiç ekmek kalmamış.	
Kardeşim kızartmayı sever.	
Annemin yaptığı dolmayı herkes beğenir.	

Fiilimsi eklerini olumsuzluk ekleriyle de karıştırmamak gerekir.

Örnek

- Ne olur yanımdan gitme. → olumsuzluk eki
- Bana seslendiğini duymadım. olumsuzluk eki

İsim-fiiller, isim tamlamasının tamlayanı ya da tamlananı olarak kullanılabilirler.

Fiilimsi

- Yürüyüş yolu

Tamlayan Tamlanan

Fiilimsi

- Çocuğun yürüyüşü

Tamlayan Tamlanan

Etkinlik - 1

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan altı çizili sözcükleri inceleyerek fiilimsi eki alanlara Fİ'yi, olumsuzluk eki alanlara O'yu, kalıcı ad olanlara KA'yı örnekteki gibi yazınız.

Fi Her şey insanı <u>sevmekle</u> başlar ama burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor.

Fotoğraf, bugüne kadar "gerçeği <u>yansıtmayı</u>" amaçladı.

Modayı sevmem. Herkesin aynı anda aynı şeyleri <u>giymesi</u> nedense bana ters gelir.

Benim aldığım kıyafetlerin hiçbir zaman reklamı <u>yapılmadı</u>.

Son yıllarda güncel konuları işleyen romanlar <u>yükselişte</u>.

Bu davranışına bir türlü anlam <u>veremedik</u>.

Binanın <u>girişinde</u> duran araba kimin acaba?

Ben tatile <u>çıkmaya</u> dünden razıyım.

O gün, insanları <u>sevebilme</u> yeteneğimin azaldığını hissettim.

Bu konudaki <u>görüşlerini</u> de merak etmiyor değilim.

Gözlerine <u>sürme</u> çekmiş yine.

<u>Başlama</u> vuruşuyla karşılaşma başladı.

<u>Bekleme</u> salonunda oturmuş dergi karıştırıyor.

<u>Görüş</u> mesafesi gittikçe azalmaya başladı.

İsim fiillerin olumsuzu yapılabilir ama kalıcı isimlerin olumsuzu yapılamaz.

Olumsuzluk eki ile isim-fiil eki birbirine karıştırılmamalıdır.

Sor ma ma

Olumsuzluk eki — İsim fiil eki

Örnek

- Annnemle beraber sarma sarmayı çok severim.
  Kalıcı isim — İsim-fiil

(Yemek adını olumsuz yapamam.)

- Donanmamız Akdeniz'de gövde gösterisi yaptı.

- Evraklarınızı danışmaya uğrayıp alabilirsiniz.

- Kazmayı bir kenara atıp koşmaya başladı.

Etkinlik - 2

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden isim-fiil olanların yanına "İF", fiil olanların yanına "F", kalıcı isim olanların yanına "Kİ" yazınız.

İF — Otobüsü kaçırması bütün planlarını bozdu.

Dün yediğim kavurmanın tadı gerçekten bir başkaydı.

Şehrin bu bölümünde derme çatma evler çoktur.

Toplantıda çalışmanın önemi bir daha vurgulandı

Bu alışveriş merkezinin çıkışı nerede, gören var mı?

Ben de yemeklerden en çok mantıya bayılırım.

İşte bu gülüş, bana her şeyi unutturuyor azizim.

Eskiden, dolma kalemlerle mektuplar yazardık.

Köyün girişindeki tarihi çınar yaklaşık dört yüz yıllıktır.

Lütfen beni bu saatte arama bir daha, dedim.

Bence sen de ayağına gelen bu fırsatı kaçırmamalısın.

Masada, dün akşamdan kalma ekmek olacaktı.

Genç yaşında evinden ayrılmış, bir daha da dönmemiş.

2) Sıfat - Fiiller

Fiillere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleri ile yapılır. Bu ekler de kalınlık incelik uyumu kuralına göre eklendiği sözcük içinde değişiklik gösterecekleri için "-an, -en, -ası, -esi, -maz, -mez, -ar, -er, -dık, -dik, -duk, -dük, -acak, -ecek, -mış, -miş, -muş, -müş" şekillerinin olduğunu bilmeliyiz.

- Fiilimsiler yapım eki olarak kabul edilir. Fiile eklenen fiilimsi eki o sözcüğü türemiş sözcük yapar.
- Sıfat ve sıfat-fiili birbirine karıştırmamalıyız.

Örnek

- Mavi gömlek

Sıfat — İsim

- Kır- ıl - an kalp

Fiilimsi eki

Fiil kökü — Yapım eki — İsim

- Tanı- dık adam

Fiilimsi eki

Fiil kökü — İsim

- Sıfat-fiiller adlaşabilir.

"Gelen kişi giden kişiyi aratır."

cümlesinde altı çizili sözcükler her zaman kullanılmayabilir. Bu sözcükler cümleden çıkarılıp tasarruf yapıldığında sıfat-fiil ekini alan sözcüğümüz yalnız kalır. Bu şekilde ikinci sözcük yani tamlanan cümleden çıkarılıp söylendiğinde bile; büyük ihtimalle o kelimenin varlığını sezeriz. İşte söylenmeyen o ikinci sözcük adlaşmayı sağlar. Sözcük tek başına söylenir konuma gelir. Buna da "adlaşmış sıfat-fiil" denir.

Örnek

- Yıkanacakları getirdim.

ASF

Yıkanacak çamaşırları

- Durakta bekleyenler otobüsü görünce koştular.

ASF

Bekleyen insanlar

- Bazı sıfat-fiiller isim çekim eklerini alabilir.

Örnek

- Yazdığım mektubu göndermeyi unuttum.

Yaz- dık - ım

Sıfat-fiil eki — İyelik eki

- Aradıkları evi sonunda buldular.

Ara- dık - ları

Sıfat-fiil eki — İyelik eki

- Dökülenlerin çoğunu topladık.

Dök- ül - en - ler - in → Tamlayan eki

Sıfat-fiil eki — Yapım eki — Fiilimsi eki — Çoğul eki

» Sıfat-fiil eklerini alan bazı sözcükler eylemsi özelliklerini kaybederek kalıcı isim olurlar. Kalıcı isimlerin olumsuzu yapılamaz.

Örnek

- Yakacakları bir çuvala koyup bodruma bıraktım.

  Yak- ma -yacakları diyemem.

- Bu çağlayan ilçemizin sembolüdür arkadaşlar.

  Bu çağla- ma -yan diyemem.

- Geçmişime bir sünger çektim.

  Geç- me -mişime diyemem.

- Yazar, birazdan yeni kitaplarını imzalayacak.

  Yaz- maz diyemem.

- Dolmuşa binip Kızılay'a gittim.

  Dol- ma -mışa diyemem.

» Sıfat-fiil eklerinden "-mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleri haber kipleri ile karıştırılmamalıdır.

Örnek

- Sana söylenecek söz bulamıyorum.
  Sıfat-fiil
- Annem bunu görünce yine bana söylenecek.
  Gelecek zaman kip eki
- Bu sınıfta unutulmaz anılarımız oldu.
  Sıfat-fiil
- Bu evde yaşadıklarımız unutulmaz.
  Geniş zaman kip eki
- Aydın, koşar adım alışveriş merkezinin yolunu tuttu.
  Sıfat-fiil
- Alper, herkesten hızlı koşar.
  Geniş zaman kip eki
- Eskimiş eşyaları bir depoya kaldırdık.
  Sıfat-fiil
- Bu telefon bayağı eskimiş.
  Geçmiş zaman kip eki

Etkinlik - 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan sıfat-fiilleri bulup işaretleyiniz.

- Tüh, tükenmez kalemin boyası akmış yine!
- Ummadığım anda karşıma çıkıp sevindirdin beni.
- Sanki aşılmaz dağlar vardı aramızda.
- Gezeceğim yerlerin listesini çıkardım dün akşam.
- Bir tanıdık ses duyayım, iki gözüm iki çeşme.
- Her düşen yaprak sanki ömrümden ömür alıyor.
- Zaten bundan başka çıkar yol bulamadılar.
- Çocuklar, kendinize her zaman ulaşılabilir hedefler koyun!
- Benim aldığım kıyafetlerin hiçbir zaman reklamı yapılmadı.
- Yeni aldığım çalar saatin pili bitmiş.

Etkinlik - 2

Aşağıdaki cümlelerde yer alan adlaşmış sıfat-fiilleri bulup işaretleyiniz.

- Kitapta anlatılanları, gerçek hayattan daha çekici bulurum.
- Sana söylediklerimi sakın bir başkasına söyleme.
- Bu durumu bilenler, bilmeyenlere anlatsın.
- Bundan sonra, gerekenler tam olarak yapılacak.
- Alınacakları hazırlayıp bana verin.

3) ZARF-FİİLLER (Ulaçlar/Bağ Eylemler)

Zarf-fiiller, fiillere getirilen "-ken, -eli, -esiye, -ınca, -ip, -erek, -dikçe, -e…-e, -meden, -meksizin, -r…-mez, -dı -ğında, -cesine" ekleri ile oluşturulur.

Örnek

- Ayça, gelir gelmez yanıma uğrasın.
- Bağırarak bu sorunu çözemezsin.
- Araba ilerliyordu ama o dönüp dönüp bakıyordu.
- O günü tekrar yaşıyormuşçasına yeniden anlattı.
- Yağmur yağarken dışarıyı seyrettim.

Fiil köklü olan ve zarf görevinde kullanılan her sözcük zarf-fiil değildir. Sözcüğün zarf olabilmesi için fiil kökünden türemesi ve zarf-fiil eklerinden birini alması gerekir.

Örnek

- İki kardeş erken çıkmıştı yola.
  Zarf
- Çok yorgun görünüyorsun.
  Zarf
- Oldukça güzel bir evi var.
  Zarf
- Yorulunca mola verirsin.
  Zarf-fiil

Zarf-fiiller cümleye genel olarak durum ve zaman anlamları katar. Fiile sorulan "nasıl" sorusuna ce -vap verince durum; "ne zaman" sorusuna yanıt verince zaman bildirir.

Örnek

- Bu okulu çok çalışarak kazandı.(Nasıl kazandı?)
- Sınava hazırlanırken çok çalıştım.(Ne zaman çalışmış?)
- Çocuk, konuşa konuşa yanımıza geldi. (Nasıl geldi?)
- Gittiğinde dedene de uğra. (Ne zaman uğrasın?)

Zarf-fiil eklerini köklerinde barındıran isim soylu bazı sözcükler vardır. Bu sözcükler zarf-fiil ekle -riyle karıştırılmamalıdır.

Örnek

- Bu ekip işi biliyor.
  İsim
- Bahçeyi ekip biçiyoruz.
  Zarf-fiil
- Bahçede derince bir çukur görünce korktuk.
  Sıfat
- Sınıfa girince gülümsedi.
  Sıfat

Bazı sözcükler zarf-fiil eki almış gibi görünse de zarf-fiil olmayabilir:

Örnek

- Bu konuşmadan bir sonuç çıkacağını sanmıyorum.
  İsim
- İnsan konuşmadan önce düşünmelidir.
  Zarf-fiil

Zarf-fiil eklerinden "-ken" eki sadece fiillere gelebilir. İsim soylu sözcüklere geldiğinde ise zarf görevinde olur.

Örnek

- Küçükken hep beraber köye giderdik.
  Zarf
- Konuşurken yüzüme bakmalısın.
  Zarf-fiil

Etkinlik - 1

Aşağıdaki metinde yer alan zarf-fiilleri bulup işaretleyiniz.

Uzmanlar, sosyal medya bağımlılığının giderek ciddi bir psikolojik sorun haline dönüştüğü konusunda hemfikirler.

Sosyal medyayı yoğun şekilde kullanmak, yalnızlık hissini yoğunlaştırıyor ve depresyona yol açabiliyor. Sosyal medyada gereğinden fazla zaman geçirmek, gün içindeki kaliteli zamanların ıskalanmasına neden oluyor, kişiye gittikçe kendinden de uzaklaştırıyor.

Kendine yabancılaşan birey, öz sevgi ve özsaygısını da yitiriyor. Kendini sosyal medyada başkalarıyla kıyaslayarak özgüvenini de örseliyor. Bunun sonucunda depresyon septomları gelişmeye başlıyor.

Etkinlik - 2

Aşağıda verilen cümlelere örnekteki gibi zarf-fiil eki getirerek birleştiriniz.

- Kapıyı açtı. İçeri girdi.
  Kapıyı açıp içeri girdi.
- Dün deprem oldu. Birçok ev zarar gördü.
  .....
- Sen geliyordun. Ahmet gidiyordu.
  .....
- Köprü yapıldı. Karşıya rahat geçiyoruz.
  .....
- Çocuk içeri girdi. Hemen televizyonu açtı.
  .....
- Başı çok ağrıyordu. İlaç içti.
  .....

Etkinlik - 3

Aşağıdaki cümlelerin sonundaki yay ayraçlara; zarf-filler cümleye durum anlamı katıyorsa ★ sembolünü, zaman anlamı katıyorsa ◆ sembolünü, şart anlamı katıyorsa ● sembolünü, sebep anlamı katıyorsa ■ sembolünü getiriniz.

- Dikkatli olmadığından soruları yapamıyorsun. ( )
- Morali bozulunca hiç kimseyle konuşmaz. ( )
- Ders çalışırken beni rahatsız etmeyin diyorum. ( )
- İlerisini hesaplamadan iş yaparsan böyle olur. ( )
- Gün içinde çok yorulduğundan hemen uyudu. ( )
- Sen gideli buraların tadı kalmadı, diye dert yandı. ( )
- Buraya gelir gelmez nerede olduğunu sordu. ( )
- Dersi dikkatli dinleyerek daha çok anlarsın. ( )
- Bahar gelince içimde bir kıpırtı, bir sevinç… ( )
- İnsanlar konuşa konuşa sorunlarını hallederler. ( )

Etkinlik - 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilimsileri bularak türlerini örnekteki gibi yay ayraç ( ) içine yazınız.

	Cümle	Fiilimsi
1	Daha önce hiç duymadığım şeyler anlattı bana.	(SF)
2	Sağlıklı olmak için sağlıklı yiyecekler tüketin.	
3	Buralara yaz gelince herkes yaylalara çıkar.	
4	Aldığı tableti anlata anlata bitiremiyordu.	
5	Gördüğüm ilk döner kapıdan içeri girdim.	
6	Yere düşen elmaları tek tek topladım.	
7	Havalar yavaş yavaş soğumaya başladı.	
8	Ders çıkışı kütüphanede buluşacağız.	
9	Telefon açıp halimizi hatırımızı sorabilirdin ama.	
10	Bana çalışır bir telefon bulabilir miyiz?	
11	Deli deliyi görünce değneğini saklarmış.	
12	Bu konuda bilip bilmeden konuşma istersen?	
13	Sana anlatmaya çalıştım ama beni dinlemedin.	
14	Uçağın kanadında Türk bayrağı işlemesi vardı.	
15	Uçurtmanın uçuşunu görmeliydin.	
16	Sen ağlıyorken ben hiç rahat edemem.	
17	Görünmez kaza diye buna derler arkadaş!	
18	Satıcı, müşterilerini çekmek için sürekli bağırıyordu.	

1. Bazı sözcükler isim-fiil eki aldığı hâlde kalıplaşarak bir varlığın, kavramın ismi olur. Bunlar fiilimsi olarak kabul edilmez. Örneğin " Bu bidonların dolması yarım saati bulur. "cümlesindeki "dolma" sözcüğü fiilimsidir. " En sevdiğim yemeklerin içinde dolma da var." cümlesindeki "dolma" sözcüğü ise isimdir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde fiilimsi eki aldığı hâlde, kalıplaşarak bir varlığı veya kavramı karşılayan sözcük yoktur ?

A) Her yıl beldemizde uçurtma festivali yapılır.

B) Gözlemenin yanında bir bardak ayran iyi gider.

C) Tohumları bahçeye ekmek epey vaktimizi aldı.

D) Belli ki bu yarışma da diğerleri gibi uzun olacak.

2. Ülkemizde yüzme sporunun tanıtılması, sevdirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla Türkiye Yüzme Federasyonu faaliyet gösteriyor. Bu federasyon tarafından yüzme etkinlikleri ve yarışmaları düzenleniyor.

Bu metindeki altı çizili sözcükler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez ?

A) Hal eklerini alabilirler.

B) Olumsuzları yapılabilir.

C) İsim-fiillerdir.

D) Çekimli eylemlerdir.

3. "Buradaki bina depremde yıkılmış." cümlesinde "yıkılmış" sözcüğü çekimli bir "fiil"dir ve cümlenin yüklemidir. "Yıkılmış duvarı tekrar onarıyorlar." cümlesinde ise "yıkılmış" sözcüğü fiil anlamını korumakla birlikte sıfat görevinde olduğu için "sıfat-fiil"dir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde "dolmuş" sözcüğü sıfat-fiil olarak kullanılmıştır?

A) Beklediğimiz dolmuş yarım saat önce geçmiş.

B) Dolmuş bidonların yerine diğerlerini koyalım.

C) Pasaportumun süresi geçen hafta dolmuş.

D) Sokaklar sevinçle dolmuş bu bayram.

4. Serap öğretmen fiilimsi konusunu bitirdikten sonra öğrencilerden fiilimsi kullanarak cümle kurmalarını ve bu cümlenin neden-sonuç ilişkisini taşımasını istemiştir.

Öğrencilerin kurduğu cümleler şöyledir:

Beklediğinden daha fazla doğrusu çıkmış sınavda.

Dilara

Faturayı ödemeyi unuttuğundan elektriği kesmişler.

Eda

Kitap okurken müzik de dinlemeyi seviyorum.

Mehmet Ali

Seni burada çok beklediğinden servisi kaçırmış.

Tevfik

Kapı birden hızlıca çarpınca çok korkmuştu.

Seçil

Buna göre öğrencilerden hangileri öğretmenin istediği gibi bir cümle kurmuştur?

A) Dilara-Tevfik

B) Mehmet Ali- Seçil

C) Tevfik-Eda

D) Eda-Dilara

5.

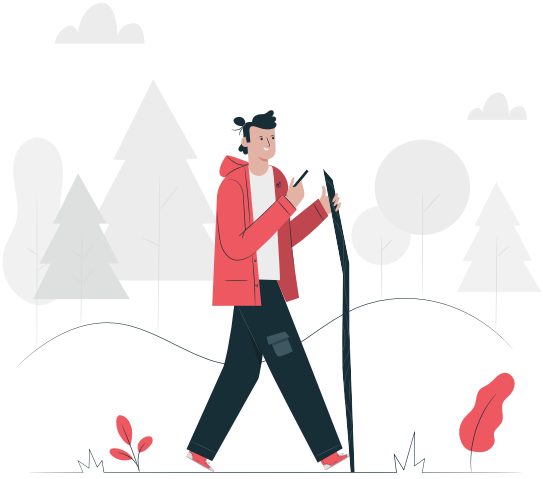

Hareket özelliğini yitirmediği halde aldığı eklerle isim, sıfat ve zarf görevi üstlenen sözcüklere fiilimsi denir.

Eylem kök ve gövdelerine "-ma, -ış, -mak" ekleri getirilerek isim-fiil oluşturulur. İsim-fiillerde hareket anlamı vardır, isim görevinde kullanılırlar.

Örneğin,
Yürümeyi seviyorum.
Yürüyüşü biraz tuhaftı.
Yürümek bana iyi geldi.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangilerinde isim fiil kullanılmamıştır ?

A) Okuldan sonra çay toplamaya gideceğiz.

B) Ben de bu kitabı bitirmeye çalışıyorum.

C) Başarılı olmak için biraz desteğe ihtiyacım var.

D) Herkes, senin bu konudaki görüşünü merak ediyor.

6. Ad-eylemler kalıplaşarak cümlede sıfat görevinde kullanılabilir. Örneğin "Evinin büyük odasına gömme dolap yaptırdı." cümlesinde "gömme" sözcüğü bir ismi nitelediği için sıfattır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde isim-fiil eki alan sözcük sıfat olarak kullanılmıştır?

A) Bahçeyi kazma işini hep bana verirler.

B) Yazar, çoğu yazısını takma adla yayımlıyor.

C) Sulama kanallarından epeydir su gelmiyor.

D) Günde yarım saatlik yürüme iyi gelir.

7. Zarf fiil ekleri alan fiil köklü sözcükler, fiil anlamını yitirmeden tıpkı zarflar gibi yüklemleri zaman, durum, neden ilgisi yönüyle belirtirler.

Buna göre

I. Mesai bitmeden bu işleri yetiştirmemiz gerekiyor.

II. Hiç kimseye görünmeden iş yerinden ayrılmış.

III. Ses çıkarmadan burada beklemenizi rica ediyorum.

IV. Bir dakika bile nefes almadan önündekileri bitirdi.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde zarf-fiil, cümleye ötekilerden farklı bir anlam ilgisi katmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

8.

I — Toplantıya zamanında yetişemediğinden katılamadı. (Neden)

II — Sürekli başkalarını suçlayarak bir yere varamazsın. (Şart)

III — Konuşa konuşa tüm sorunlarımızı halledebiliriz. (Durum)

IV — Okullar açılınca daha düzenli bir programımız olur. (Zaman)

V — Babam beni almaya gelince sana da haber veririm. (Durum)

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde zarf fiilin kurduğu anlam ilgisi yay ayraç yanlış verilmiştir?

A) I ve III. B) II ve IV.

C) II ve V. D) I ve IV.

9. -me/-ma eki olumsuzluk eki olarak kullanıldığı gibi isim fiil eki olarak da kullanılır.

Örneğin,

”Böyle bir çalışma daha verimli olacak.”

“Sen bu işte artık çalışma.”

İlk cümlede “ çalışma “ sözcüğü, isim fiil ekini alarak fiilimsi olmuştur. İkinci cümlede “ çalışma “ sözcüğü, emir kipinin 2. tekil kişisi ile çekimlenip olumsuzluk ekini almış bir eylemdir.

Buna göre,

I. En sevdiği etkinliklerden biri de kitap okuma.
II. Bastığın yerle “toprak” diyerek geçme, tanı!
III. Dondurmayı çok yersen boğazın ağrıyabilir.
IV. Kardeşimle pınarın başından su içmeye gittik.
V. Buraya bir daha hiçbir şey dikmeyeceksin.

Numaralanmış cümlelerde altı çizili sözcükler deki “-me/-ma” eklerinden hangileri isim-fiil eki dir?

A) I ve II. B) II ve III. C) I ve IV. D) IV ve V.

10. Sıfat-fiil

Cümlede sıfat görevinde kullanılırlar.

“-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” eklerinden birini alırlar.

Bazı kip eleriyle benzerlik gösterirler.

Fiil anlamını kaybettiğinde kalıcı ad olurlar.

Bu bilgilere göre,

(I)Paleontologlar, tarihöncesi çağlarda yaşamış canlıları inceler. (II)Genellikle açık havada çalışır, kazı yapar ve fosil ararlar. (III)Buldukları ipuçlarını bir araya getirir ve çeşitli çıkarımlarda bulunurlar. (IV)Yaptıkları bu işler bir yapbozun parçalarını birleştirmeye benzer.

numaranmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiil kullanılmamıştır ?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

11. Zarf-fiiller cümleye genel olarak durum ve zaman anlamları katar. Fiile sorulan “nasıl” sorusuna cevap verince durum bildirir. Fiile sorulan “ne zaman” sorusuna yanıt verince zaman bildirir. Örneğin “Bu okulu çok çalışarak kazandı.” cümlesinde “Nasıl kazandı?” sorusuna vereceğimiz cevap “çalışarak” olduğu için bu sözcük cümleye durum anlamı katmıştır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde “Nasıl?” sorusuna yanıt olacak bir zarf-fiil yok tur?

A) Yeni aldığı kitapları kaplayıp dolabına yerleştirdi.

B) Köye gidince bize haber vermeyi unutmayasın.

C) Gereksiz eşyaları buradan çekerek burayı genişletebiliriz.

D) Bir insan yıllar geçtikçe daha da iyi anlıyor hayatın değerini.

12. Fiilimsiler, diğer isimler gibi isim tamlamaları kurabilir.

Örnek:

Binanın yıkılışını hüzünle seyrettik.
Tamlayan — Tamlanan(Fiilimsi)

Gelenleri ikisini tanımıyorum.
Tamlayan (Fiilimsi) — Tamlanan

Buna göre,

I. Görüş gününü merakla bekliyorduk.
II. Yıkanan çamaşırları hemen astım.
III. Fasulyeleri ayıklamada bana yardım edecek misin?
IV. Verilmiş sadakamız varmış, dedi hemen.
V. Dolmuşun kapısını kapatmak için eğildi.

verilen cümlelerin hangisinde fiilimsi tamlama içinde kullanılmamıştır ?

A) I ve IV. B) I ve V.

C) II ve III. D) III ve V.

13. Fiil kök veya gövdelerine getirilen birtakım eklerle türetilen; cümle içinde isim, sıfat ve zarf olarak kullanılabilen sözcüklere "fiilimsi" denir. Fiilimsiler, fiilden türeyen ancak fiilin bütün özelliklerini göstermeyen sözcüklerdir. Bunlar fiil gibi olumsuz yapılabilir fakat bir fiil gibi çekimlenemez, kip ve şahıs alamaz.

	Cümleler	İsim fiil	Sıfat fiil	Zarf fiil
I.	Çıkmaz sokağa girmişiz, buradan dönelim.		X	
II.	İnsanlara yardım etmeyi çok seviyorum.	X		
III.	Buradan eve varışımız iki saati geçecek.		X	
IV.	Bazı zamanlar hayallere dalıp dalıp giderim.			X
V.	Arkadaşımızın başına gelen olay hepimizi üzdü.	X		
VI.	Daha çok kitap okuyarak başarılı olabilirsin.			X

Bu tabloda numaralanmış cümlelerin hangilerinde işaretleme yanlış yapılmıştır?

A) I ve III. B) II ve IV.

C) III ve V. D) V ve VI.

14. Masallarda karşılaştığımız uçan (I) at, sihirli seccade, sihirli küp, vb. modern dünyamızın çok sonra keşfettiği açaktır. Yine masallarda "yer dinleyen" adıyla bilinip (II) çok uzaklardan haber öğrenebilme (III) bugünkü telefondur.

Bu metinde numaralanmış fiillimsilerin türü aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	İsim-fiil	Sıfat-fiil	Zarf-fiil
B)	Sıfat-fiil	Zarf-fiil	İsim-fiil
C)	Zarf-fiil	İsim-fiil	Sıfat-fiil
D)	Sıfat-fiil	Zarf-fiil	İsim-fiil

15. Sincapların uzun kuyrukları ağaçların üzerinde çok çeşitli hareketler yapabilmesini sağlamaktadır. Ağaçların üzerinde bulunan daldan diğer bir ağaca çok kolay atlayabilirler. Atlayış esnasında uzun kuyrukları denge ve yön görevi yapar. Soğuk havalarda vücudunu sararak donmasını önler. Diğer sincaplarla haberleşirler ve tehlike anlarında kuyruklarını sallayarak heyecanlı sesler çıkarırlar.

Bu metinde yer alan sözcüklerle ilgili olarak,

I. "yapabilmesini" sözcüğü zarf-fiildir.
II. "bulunan" sözcüğü sıfat-fiildir.
III. "atlayış" sözcüğü isim-fiildir.
IV. "sararak" sözcüğü isim-fiildir.
V. "çıkarırlar" sözcüğü sıfat-fiildir.

verilenlerden hangileri doğrudur?

A) I ve III. B) II ve III.

C) II ve IV. D) IV ve V.

16. Fiilimsilerle uzun cümleler kurulabilir.

Örneğin,

★ Beni gördü.
★ Yanıma geldi.

cümlelerini "Beni görünce yanıma geldi." şeklinde tek bir cümle haline getirebiliriz.

Buna göre,

Eve geldim.
Herkes mışıl mışıl uyuyordu.
Ben de odama çıktım.

verilenler tek bir cümle haline getirilmek istendiğinde ortaya çıkan cümle aşağıdakilerden hangisi olur?

A) Eve geldiğimde herkes mışıl mışıl uyuyordu, ben de odama çıktım.

B) Eve gelip herkesin mışıl mışıl uyuduğunu gördüğüm için ben de odama çıktım.

C) Eve gelince herkesin mışıl mışıl uyuduğunu gördüm, ben de odama çıktım.

D) Eve geldim ve herkesin mışıl mışıl uyuduğunu gördüğüm için ben de odama çıktım.